

۱ در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید.
در دل ندهم ره پس از این مهر بتان را

مُهر لب او بر در این خانه نهادیم

حافظ

۲ در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید.
بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر

دیدی که چگونه گور بهرام گرفت

خیّام

۳ در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید.
در دل، عطش عشق خدایی ما راست

دیوانهٔ وصلیم و جدایی ما راست

قیصر امین‌پور

۴ در شعر زیر، آرایهٔ تکرار (واژه‌آرایی) را بیابید.
گر تو گرفتارم کنی، من با گرفتاری خوشم

ور خوار چون خارم کنی، ای گل! بدان خواری خوشم
ابوالقاسم حالت

۵ نوع قافیه را در بیت زیر مشخص کنید.
در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن

من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می‌رود

۶ در بیت زیر جناس‌های ناقص را بیابید و نوع هر یک را تعیین نمایید:
بوی جوی مولیان آید همی یاد یار مهربان آید همی

۷ در بیت زیر آرایه‌های موازنه و ترصیع را با ذکر دلیل مشخص کنید.
زبانش توان ستایش نداشت روانش گمان نیایش نداشت

۸ در عبارت زیر سجع‌ها را بیابید و نوع آن‌ها را مشخص کنید:
فلان را اصلی پاک است و نیستی صاف.

۹ با توجه به تقابل سجع‌های «متوازی» در بیت زیر آرایه‌ی به وجود آمده است.
برگ بی‌برگی بود ما را نوال مرگ بی‌مرگی بود ما را حلال

با توجه به بیت به سؤالات زیر پاسخ دهید.
«یک رنگی و بوی تازه از عشق بگیر

پرسوزترین گدازه از عشق بگیر»

۱۰ واژه‌های قافیه کدام‌اند؟

۱۱ حروف اصلی قافیه را مشخص کنید.

۱۲ حروف الحاقی را در بیت بنویسید.

۱۳ قافیه طبق قاعده‌ی است.

۱۴ در بیت زیر «جناس»ها را بیابید و «نوع» دقیق هر جناس را بنویسید.
نه عجب که قلب دشمن شکنی به روز هیجا
تو که قلب دوستان را به مفارقت شکستی

۱۵ واژه‌ای بنویسید که با کلمه‌ی «عزیز» سجع «متوازن» داشته باشد.

۱۶ در بیت زیر، قافیه طبق کدام قاعده است؟
نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست
چو چنگش رگ و استخوان ماند و پوست

۱۷ واژه‌ی مشخص شده در بیت زیر را یکبار باحذف همزه و یک بار بدون حذف همزه تقطیع و علامت‌گذاری کنید.
بیاتاگل برافشانیم ومی در ساغر اندازیم

فلک را سقف بشکافیم و طرحی

نو در اندازیم

۱۸ در کدام بیت «موازنه» به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید.
الف) تیر بلای او را جز دل هدف نباشد
ب) کشیدم قلم بر سرنام خویش
تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد
نهادم قدم بر سر کام خویش

۱۹ در عبارت زیر «سجع» را بیابید و نوع آن را بنویسید.
شما را باغ باید و ما را چون لاله داغ.

با توجه به ابیات زیر، به ۲ سؤال بعدی پاسخ دهید.
الف) عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت
ب) امشب ای ماه به درد دل من تسکینی
همه سهل است، تحمّل نکنم بار جدایی
آخر ای ماه تو همدرد من مسکینی

۲۰ کدامیک از ابیات بالا، می‌تواند «مطلع» یک «غزل» باشد؟ چرا؟

۲۱ کدامیک از ابیات بالا، می‌تواند «مطلع» یک «غزل» باشد؟ چرا؟

۲۲ هجای آخر واژه «همسایه» را با علامت خاص خود نشان دهید.

۲۳ هجای آخر واژه «همسایه» را با علامت خاص خود نشان دهید.

۲۴ هجاهای واژه‌ی «کاردان» را تعیین کرده، نوع هر کدام را با علامت خاص نشان دهید.

در ابیات زیر، واژه‌های قافیه و حرف یا حروف قافیه را مشخص کنید. قافیه طبق قاعده‌ی «ا» است یا «پ»؟
(۱) ما را همه شب نمی برد

خواب

خفته روزگار دریاب

(۲) نه بیگانه تیمار خوردش نه

دوست

چنگش رگ و استخوان ماند و پوست

(سعدی)

سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
ای صاحب کرامت، شکرانه‌ی سلامت روزی تَفَقُّدی کن، درویش بی‌نوا را

«حافظ»

سجع‌ها را بیابید، نوع آن‌ها را مشخص کنید و درباره‌ی ارزش موسیقایی هر یک اظهار نظر کنید.
- آن که از جمال عقل محجوب است، خود به نزدیک اهل بصیرت معذور باشد.

«از کلیله و دمنه»

واج‌آرایی را بیابید و شمار هر صامت یا مصوّت تکراری را تعیین کنید.
من از گفتن می‌مانم // اما زبان گنجشکان // زبان زندگی جمله‌های جاری جشن طبیعت است

«فروغ»

هجاهای دو مصراع زیر را جدا کنید و با مقایسه‌ی آن‌ها نشان دهید که دو مصراع هم‌وزن‌اند.
گویند مرا چو زاد مادر بنشینم و صبر پیش گیرم

در ابیات زیر، واژه‌های قافیه و حرف یا حروف قافیه را مشخص کنید. قافیه طبق قاعده‌ی «ا» است یا «پ»؟
(۱) ما را همه شب نمی برد

خواب

خفته روزگار دریاب

(۲) نه بیگانه تیمار خوردش نه

دوست

چنگش رگ و استخوان ماند و پوست

(سعدی)

- ۱ مهر، مَهر: جناس ناهمسان، حرکتی
- ۲ گور (نام حیوان)، گور (قبر): جناس همسان (تام)
- ۳ خدایی، جدایی: جناس ناهمسان، اختلافی
- ۴ «گرفتار» و «خوار»
- ۵ میانی (۰/۲۵)
- ۶ بوی و جوی (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) یا یاد و یار (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) (یک مورد)
- ۷ آرایه‌ی ترصیع (۰/۲۵) زیرا در بین کلمات شعر (۰/۲۵) تقابل سجع‌های متوازی دیده می‌شود. (۰/۲۵)
- ۸ پاک و صاف (۰/۲۵) سجع متوازن (۰/۲۵)
- ۹ ترصیع (۰/۲۵)
- ۱۰ تازه - گدازه
- ۱۱ از
- ۱۲ حروف الحاقی: ه (ـ)
- ۱۳ ۲
- ۱۴ واژه‌های جناس: «قلب» و «قلب» (۰/۲۵)
- ۱۵ ذلیل (یا هر مثال درست دیگر) (۰/۲۵)
- ۱۶ قاعده‌ی (۲) (۰/۲۵)
- ۱۷ با حذف همزه: بدون حذف همزه:
د	رن	دا	زیم	در	ء -	ن	ان	دا	زیم
U	-	-	U-	-	-	-	-	-	U-
- تقطیع هجایی: (۰/۲۵) علامت گذاری: (۰/۲۵) تقطیع هجایی: (۰/۲۵) علامت گذاری: (۰/۲۵)
- ۱۸ بیت «الف» (۰/۵) چون واژه‌های دو مصراع در تقابل با هم (۰/۲۵)، سجع متوازن دارند. (۰/۲۵)

۱۹ سجع: «باغ» و «داغ» ۰/۲۵ ← نوع سجع: «متوازی» ۰/۲۵

۲۰ بیت «ب» ۰/۲۵ زیرا این بیت «مصرّع» است. (یا به این دلیل که «مطلع» غزل باید «مصرّع» باشد.) ۰/۲۵

۲۱ بیت «ب» ۰/۲۵ زیرا این بیت «مصرّع» است. (یا به این دلیل که «مطلع» غزل باید «مصرّع» باشد.) ۰/۲۵

۲۲ U ۰/۲۵

۲۳ U ۰/۲۵

۲۴ کار / دائر /
- / U-

حروف قافیه: اب، طبق قاعده (۲)

۲۵ (۱) واژه‌های قافیه: خواب، دریاب

(مصوت + صامت)

حروف قافیه: وست، طبق قاعده

(۲) واژه‌های قافیه: دوست، پوست

(۲) (مصوت + صامت + صامت)

۲۶ کرامت و سلامت، کلمات سجع متوازی‌اند که ارزش موسیقایی آن زیاد است.

۲۷ محبوب و معذور، کلمات سجع متوازن دارند. ارزش موسیقایی کمی دارند.

۲۸ صامت «ن» ۹ بار تکرار شده است. واج‌های «ا»، «م»، «ب»، «ج» نیز تا اندازه‌ای نمود دارند.

۲۹ گو / بند / م / را / چُ / زاد / ما / در
بند / شیپ / نَ / مَ / صبر / پیش / گید / رم

-- U - U - U U --

-- U - U - U U --

حروف قافیه: اب، طبق قاعده (۲)

۳۰ (۱) واژه‌های قافیه: خواب، دریاب

(مصوت + صامت)

حروف قافیه: وست، طبق قاعده

(۲) واژه‌های قافیه: دوست، پوست

(۲) (مصوت + صامت + صامت)

